

ELAZIĞ YÖRESİ GÜVERCİNLERİNDE (COLUMBA LIVIA) BULUNAN EKTOPARAZİTLER VE YAYILIŞ ORANLARI

Ergün KÖROĞLU, Sami ŞİMŞEK

Fırat Üniversitesi Veteriner Fakültesi, Elazığ-TÜRKİYE

Geliş Tarihi: 29. 05. 2001

Distribution of Ectoparasites of Pigeons (*Columba livia*) in Elazığ

SUMMARY

53 pigeons (*Columba livia*) from Elazığ district were examined for ectoparasites and 41 (77.36 %) were found to be infested. *Columbicola columbae* (68.29 %), *Pseudolynchia canariensis* (36.59 %) and *Goniocotes bidentatus* (12.20 %) species were detected in the infested pigeons.

Key Words: Elazığ, Ectoparasites, Pigeon.

ÖZET

Elazığ yöresinde yaşayan 53 güvercin (*Columba livia*) ektoparazitler yönünden incelenmiş, bunların 41'i (% 77.36) üç ayrı tür ile enfeste bulunmuştur. Enfeste güvercinlerde *Columbicola columbae* (% 68.29), *Pseudolynchia canariensis* (% 36.59) ve *Goniocotes bidentatus* (% 12.20) türleri saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Elazığ, Ektoparazit, Güvercin.

GİRİŞ

Dünyanın birçok bölgesinde özellikle yerleşim yerlerinde binaların çatılarında yuvalanan güvercinlerin ektoparazitleri üzerinde çalışmalar yapılmış ve birçok ektoparazit türü saptanmıştır (1, 2, 5, 9, 12, 13, 15).

Çeşitli ülkelerde yapılan çalışmalarda (2, 4, 6-8, 10, 12) güvercinlerde *Columbicola columbae*, *Hohorstiella lata*, *Colphocephalum turbinatum*, *Campanulotes bidentatus compar*, *Campanulotes bidentatus*, *Goniocotes damicornis*, *Coloceras damicorne*, *Megnina spp.*, *Pseudolynchia canariensis*, *Dermanyssus gallinae*, *Argas reflexus* ve *Neocnemidocoptes laevis* türlerine rastlanmıştır olup, enfestasyon oranlarının %15.2-%68.18 arasında değiştiği bildirilmiştir.

Türkiye'de güvercinlerin ektoparazitleri üzerinde yapılan çalışmaların sayıları sınırlıdır. Merdivenci (11), 1963 yılında İstanbul camilerinde yuvalanan güvercinlerde *C.columbae* %4.8, *Goniocotes bidentatus* %1.2, *Cheyletiella heteropalpa* % 1.2, *Syringophilus columbae* % 1.2 ve *Dermanyssus gallinae*, *Argas reflexus* ve *Pseudolynchia canariensis* türlerini saptamıştır.

Tiğin (14), Ankara ve İzmir bölgelerinden elde ettiği 300 güvercinin % 62.6'sında *C.columbae*, % 26.5'inde *G. bidentatus*, % 8.6'sında *Dermanyssus gallinae*, % 2'sinde *Megnina columbae* ve % 0.08'inde *G. hologaster* olmak üzere 5 ektoparazit türü bulunduğunu bildirmiştir. Gıcık (3), Ankara ve çevresinden elde ettiği 200 güvercini ektoparazitler yönünden incelemiş ve bunların 118'inin (% 59) çeşitli ektoparazitler ile enfeste olduğunu,

enfestasyondan sorumlu türlerin *C. columbae* (% 84), *G. bidentatus* (% 50,8), *Pseudolynchia canariensis* (% 21,1), *Megninia columbae* (% 4,2) ve *Dermanyssus gallinae* (% 0,84) olduğunu belirlemiştir.

Bu çalışma Elazığ yöresi güvercinlerinde bulunan ektoparazit türleri ve yayılış oranlarını belirlemek amacıyla yapılmıştır.

MATERYAL VE METOT

Bu çalışma 2000 yılı içerisinde Elazığ ili merkezindeki binaların çatılarından yakalanan toplam 53 güvercin üzerinde yürütülmüştür.

Yakalanan güvercinler canlı olarak bir karton kutu içerisinde laboratuvara getirilmiş, kesimi takiben güvercinlerin tüyleri beyaz bir zemin üzerinde dikkatlice yolunmuş ve bulunan ektoparazitler % 70'lik alkol bulunan şişelere alınmış ve protokole kaydedilmiştir.

Toplanan ektoparazitlerden bitler, tür teşhisi amacıyla 40 gr. Kloralhidrat + 30 ml. Distile su + 30 ml Asetik asit karışımından hazırlanmış olan şeffaflandırma solusyonuna alınmış, yaklaşık 10 gün süre ile bu solusyonda tutularak şeffaflanmaları temin edilmiştir.

Şeffaflandırma işleminden sonra, her hayvana ait bit örnekleri ayrı ayrı lam üzerine alınmış ve kanada balsamı ile monte edilmiştir. Preparasyon işleminden sonra mikroskop altında bitlerin morfolojik özellikleri incelenmiş ve tür tayinleri, ilgili literatürlere (1,5, 9, 13, 15, 16) göre yapılmıştır.

BULGULAR

Bu çalışmada muayene edilen 53 yaban güvercininin 41'inde (% 77,36) ektoparazitlere rastlanmış ve bulunan türler ve yüzde oranları Tablo 1'de verilmiştir.

Tabloda da görüldüğü gibi bakısı yapılan güvercinlerin 28'inin (% 68,29) *C. columbae*, 5'inin

Tablo 1. Güvercinlerde bulunan Ektoparazitler ve Yüzde Oranları

Türler	Enfeste Güvercin Sayısı	Yüzde (%)
<i>C. columbae</i>	28	68,29
<i>G. bidentatus</i>	5	12,20
<i>P. canariensis</i>	15	36,59

(% 12,20) *G. bidentatus* ve 15'inin (% 36,59) *P. canariensis* ile enfeste oldukları bulunmuştur.

Enfeste güvercinlerin 34'ünde (% 82,93) tek tür, 7'sinde (% 17,07) ise iki türe birlikte rastlanmıştır.

Enfeste güvercinlerden 250 adet *C. columbae*, 18 adet *G. bidentatus* ve 27 adet *P. canariensis*

Tablo 2. Enfeste Güvercinlerde Tek ve Miks Enfeksiyon Oranları

Türler	Enfeste Güvercin Sayısı	Yüzde (%)
<i>C. columbae</i>	21	51,22
<i>P. canariensis</i>	13	31,70
<i>C. columbae</i> + <i>G. bidentatus</i>	5	12,20
<i>C. columbae</i> + <i>P. canariensis</i>	2	4,88

toplanmış, her enfeste güvercindeki toplam ektoparazit sayısının 1-79 arasında değiştiği tespit edilmiş, ortalama sayının 7,19 olduğu bulunmuştur.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Güvercinlerde bulunan ektoparazitlerin belirlenmesi amacıyla yapılan çalışmalarda birçok ektoparazitin bulunduğu bildirilmiştir (1,3,4, 6-8, 10-15).

Gerek diğer ülkelerde (4, 6-8, 10, 12) gerekse Türkiye'de yapılan çalışmalarda (3,11,14) güvercinlerde en yaygın görülen ektoparazit türünün *C. columbae* olduğu, diğer türlerin ise düşük oranlarda bulunduğu ortaya konmuştur.

Bu çalışmada da en yaygın türün *C. columbae* olduğu ve bakısı yapılan 53 güvercinin 28'inin (% 68,29) bu türle enfeste olduğu bulunmuştur.

Türkiye'de güvercinlerde bulunan ektoparazitleri belirlemek amacıyla sınırlı sayıda çalışma yapılmış olup, bunlardan Merdivenci (11), İstanbul camilerinde yuvalanan güvercinlerde 5 tür bulunduğunu bildirmiş, enfeste güvercinlerin % 4,8'inde *C. columbae*, % 1,2'sinde *G. bidentatus*, % 1,2'sinde *Cheyletiella heteropalpa*, % 1,2'sinde *Syringophilus columbae* ile *Dermanyssus gallinae*, *Argas reflexus* ve *Pseudolynchia canariensis* türlerinin varlığını ortaya koymuştur. Tiğin (14), Ankara ve İzmir'den elde ettiği 300 güvercini ektoparazitler yönünden muayene etmiş ve bunların 82'sinin (% 27,33) enfeste olduğunu belirlemiş, enfeste güvercinlerden topladığı 1126 ektoparazitin 706'sını (% 62,6) *C. columbae*, 299'unu (% 26,5) u *G. bidentatus*, 97'sini (% 8,6) *Dermanyssus gallinae*, 23'ünü (% 2)

Megninia columbae ve 1'ini (%0.08) *G. hologaster* olarak teşhis etmiştir. Gıcık (3), Ankara ve çevresinden toplanan 200 güvercini ektoparazitler yönünden incelemiş ve bunların 118'ini (% 59) çeşitli ektoparazitler ile enfeste bulmuştur. Araştırmacı (3), enfestasyondan sorumlu türlerin *C. columbae* (% 84), *G.bidentatus* (% 50.8), *Pseudolynchia canariensis* (% 21.1), *Megninia columbae* (% 4.2) ve

Dermanyssus gallinae (% 0.84) olduğunu belirlemiştir.

Bu çalışmada da Elazığ ili merkezinden temin edilen 53 güvercinin 41'inin (% 77.36) ektoparazitlerle enfeste olduğu ortaya konmuş, enfeste güvercinlerde *C. columbae* (% 68.29), *P. canariensis* (% 36.59) ve *G. bidentatus* (% 12.20) türlerinin bulunduğu belirlenmiştir.

KAYNAKLAR

- 1- De Vaney JA. Ectoparasites. Poultry Sci. 1986, 65 649-656.
- 2- Eichler W. Zlotorzycza J. Ludwig HW and Stenram H. The pigeon louse *Columbicola columbae*. Angewandte Parasitol. 1972, 13, 18.
- 3- Gıcık Y. Ankara ve Çevresinde yaban güvercinlerinde ektoparazitler. Kafkas Üniv. Vet. Fak. Derg. 1999, 5, 171-174.
- 4- Kaminjolo JS. Tikasingh ES and Ferdinand GAA. Parasites of the common pigeon (*Columba livia*) from the environs of part of Spain, Trinidad. Bull. of Anim. Health and Product. In Africa. 1988, 36, 194-195.
- 5- Kettle DS. Medical and Veterinary Entomology. CAB Int. Wallingford, 1990.
- 6- Kulisic Z. Ectoparasites infesting pigeons (*Columba livia*) detected in the city of Belgrade. Acta Vet. Belgrad. 1988, 38, 139-143.
- 7- Ludwig HW and Stahl P. The infestation of domestic pigeons by the pigeon house *Columbicola columbae*. Angewandte Parasitol., 1974, 15, 42-43.
- 8- Manilla G and Cicolani B. Mallophaga found on birds in Abruzzo. Rivista di Parassit. 1983, 44, 217-232.
- 9- Margaret W. Sloss BS. Russel L and Kemp AB. Veterinary Clinical Parasitology. Iowa State Univ. Press., Ames, Iowa. Fifth ed., 1978.
- 10- Martinez-Moreno FJ. Martinez Moreno A. Becerra Martell C and Martinez Cruz MS. Parasite fauna of pigeons (*Columba livia*) in Cordoba Province, Spain. Rev. Iber. Parasitol., 1989, 49, 279-281.
- 11- Merdivenci, A. İstanbul camilerinde yuvalanan güvercin (*Columba livia*) lerde parazit insidensi. Türk. Biyol. Derg., 1963, 13, 81-88.
- 12- Nelson BC and Murray MD. The distribution of Mallophaga on the domestic pigeon (*Columba livia*). Int. J. Parasit. 1971, 1, 21-29.
- 13- Soulsby EJJ. Helminths, Arthropods and Protozoa of Domesticated Animals. Seventh ed. Bailliere and Tindall, London, 1986.
- 14- Tiğın Y. Ehli güvercinlerde (*Columba livia*) bulunan ektoparazitler. Ankara Üniv. Vet. Fak. Derg., 1973, 20, 372-390.
- 15- Tolgay N. Evcil ve Yabani Kanatlıların Önemli Parazitleri. Ankara Üniv. Basımevi, Ankara, 1973.
- 16- Tuff DW. A key to the lice of man and domestic animals. The Texas J. Sci. XXVIII, 1977, 1-4, 145-159.